

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.411.003.02.2022

01325922

Pan
Piotr Kurzyna
Prezes Zarządu
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o.
w Łapach
ul. Żwirki i Wigury 65, 18-100 Łapy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/002 – Przestrzeganie przepisów o zasadach wynagradzania członków zarządów i rad nadzorczych przedsiębiorstw energetyki ciepłej w województwie podlaskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Łapach ¹ , ul. Żwirki i Wigury 65, 18-100 Łapy
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Kurzyna – Prezes Zarządu. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Przestrzeganie przepisów o zasadach wynagradzania członków zarządów i rad nadzorczych przedsiębiorstw energetyki ciepłej w województwie podlaskim
Okres objęty kontrolą	Od 1.01.2018 r. do dnia zakończenia kontroli, z uwzględnieniem dowodów sporządzonych wcześniej, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Piotr Jurkin, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/141/2022 z 7 grudnia 2022 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej „Spółka” lub „PEC”.

² Wcześniej funkcję tą pełnili: Jacek Michał Płoński od 1 czerwca 2017 r. do 30 lipca 2020 r., Andrzej Wysocki od 1 września 2020 r. do 1 listopada 2020 r.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia obowiązujące w Spółce zasady kształtowania wynagrodzeń Prezesa i członków Rady Nadzorczej⁵.

Wynagrodzenia osób zarządzających Spółką oraz członków RN w latach 2018–2022 zostały naliczone i wypłacone z naruszeniem przepisów o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustaw budżetowych⁶ w zakresie wysokości podstawy wymiaru, określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2016 r. *o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami*⁷. W umowach o świadczenie usług zarządzania oraz uchwałach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników⁸ regulujących zasady ustalania uposażeń Prezesa Zarządu i członków Rady Nadzorczej nie uwzględniono wynikającego z powołanych ustaw⁹ wymogu, że podstawę wymiaru, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 11 ustawy *o wynagrodzeniach w spółkach*, stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 2016 roku. W konsekwencji w okresie od 1 stycznia 2018 r. do końca 2022 roku zawyżono wynagrodzenie podstawowe i zmienne Prezesów Zarządu oraz wynagrodzenie członków RN odpowiednio o 134,54 tys. zł, 16,98 tys. zł, oraz 53,2 tys. zł.

Uchwały ZW dotyczące wynagrodzenia Prezesa określały wskaźniki wykonania celów zarządczych, wagi celów oraz kryteria ich realizacji i rozliczania na potrzeby ustalenia części zmiennej wynagrodzenia Prezesa. Dla części kryteriów realizacji celów (czterech z sześciu) nie określono minimalnych wartości stopnia realizacji / rozliczania poszczególnych celów, co umożliwiłoby rzetelne określenie stopnia zaangażowania osób kierujących Spółką w jej efektywne zarządzanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Przestrzeganie przepisów o zasadach wynagradzania członków zarządu i rad nadzorczych

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Spółka w zakresie warunków dotyczących wysokości wynagrodzeń członków organu zarządzającego spełniała wymagania przewidziane w art. 4 ust. 2 pkt 2 lit. b i c *uws*. Skala działalności kwalifikowała PEC do ustalania członkom organu zarządzającego części stałej wynagrodzenia w przedziale od dwukrotności do czterokrotności podstawy wymiaru¹⁰, określonej w art. 1 ust. 3 pkt 11 *ww. ustawy*.

W latach 2018 – 2022 zasady wynagradzania członków Zarządu określało Zgromadzenie Wspólników, którego funkcję pełnił Burmistrz Łap. W uchwale Nr 11/17 ZW Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej sp. z o.o. w Łapach z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie w kształtowania wynagrodzenia Prezesa Zarządu¹¹ ustalono część stałą wynagrodzenia podstawowego w przedziale kwotowym mieszczącym się od dwukrotności do czterokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez prezesa GUS. Do kwotowego określenia wynagrodzenia upoważniono RN Spółki, po uprzednim zasięgnięciu opinii ZW w tej sprawie.

W umowach o świadczenie usług zarządzania¹² zawieranych z Prezesem oraz Członkiem Zarządu ustalono wynagrodzenie podstawowe od 1 stycznia 2018 do 30 marca 2022 r. w wysokości stanowiącej dwukrotność, a od 1 kwietnia 2022 r. 2,21-krotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: *RN*.

⁶ Tj. art. 28 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. na rok 2018 (Dz. U. 2017 r. poz. 2371, ze zm.), art. 22 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. na rok 2019 (Dz. U. z 2018 r. poz. 2435, ze zm.), art. 31 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. na rok 2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 278), art. 15 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. na rok 2021 (Dz. U. z 2020 r., poz. 2400, ze zm.), art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r., poz. 2445), dalej: *ustawy okołobudżetowe*.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1907, ze zm. Dalej: *ustawa o wynagrodzeniach w spółkach* lub *uws*.

⁸ Dalej: *ZW*.

⁹ Patrz przypis 6 i 7

¹⁰ W latach 2018-2022 średnioroczne zatrudnienie w PEC wynosiło od 63,5 do 70,1 pracowników.

¹¹ W 2018, 2019, od stycznia do lipca 2020 oraz w 2020 r. zarząd Spółki był jednoosobowy, zaś od września do grudnia 2020 r. – dwuosobowy (Prezes i Członek Zarządu). Uchwałą Nr 11/20 z ZW z 31.08.2020 r. zmieniono uchwałę Nr 11/17 poprzez dodanie § 5a, w którym zasady kształtowania wynagrodzenia Prezesa Zarządu rozszerzono na Członków Zarządu Spółki.

¹² Umowy zawierano: 1.06.2017 r., 1.09.2020 r., 16.06.2021 r. wraz z aneksem do przedmiotowej umowy z 30.03.2022 r.

roku poprzedniego, ogłoszonego przez prezesa GUS. W powyższej uchwale oraz ww. umowach o zarządzanie nie uwzględniono zastrzeżenia określonego w ustawach o budżetach, stanowiącego że podstawę wymiaru, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 11 ustawy o wynagrodzeniach w spółkach stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 2016 roku. W efekcie tego naliczono i wypłacono wynagrodzenie w kwocie wyższej niż wynikająca z art. 4 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 1 ust 3 pkt 11 *uws* i ograniczeń przyjętych w ustawach o budżetach, co opisano w dalszej części niniejszego wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W okresie objętym kontrolą osobom zarządzającym Spółką nie wypłacano odprawy.

(akta kontroli str. 3-46)

2. Wynagrodzenie uzupełniające (zmienne) Prezesom PEC wypłacano w wysokości nieprzekraczającej maksymalnego limitu ustawowego¹³. Zgodnie z wymogami art. 4 ust. 5-9 ustawy o wynagrodzeniach w spółkach, wynagrodzenie to uzależniono od poziomu realizacji celów zarządczych¹⁴. Jego wysokość, stosownie do treści § 2 uchwały ZW Nr 11/17 z 31 maja 2017 r. oraz § 5 ust. 5-6 umów o zarządzanie, nie mogła przekraczać trzykrotności części stałej miesięcznego wynagrodzenia podstawowego. W okresie objętym kontrolą wynagrodzenie zmienne Prezesom PEC wypłacano w wysokości proporcjonalnej do procentowej wagi zrealizowanych celów oraz po zatwierdzeniu przez ZW sprawozdań finansowych i Zarządu z działalności Spółki za poszczególne lata¹⁵ i udzieleniu przez Walne ZW absolutorium Prezesowi z wykonania przez niego obowiązków. Jego wysokość w latach 2019-2022 (za lata 2018-2021) wynosiła odpowiednio 22,7 tys. zł, 25,8 tys. zł, 28,9 tys. zł i 30,5 tys. zł. W związku z tym, że w poszczególnych latach nie osiągnęto jednego lub dwóch wskaźników, wynagrodzenie uzupełniające proporcjonalnie obniżano¹⁶. Przy naliczaniu i wypłacaniu ww. wynagrodzenia nie uwzględniano przepisów przewidzianych w ustawach o budżetach na lata 2018-2022, co szerzej opisano w dalszej części niniejszego wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W § 2 ww. uchwały wyszczególniono ramowe cele zarządcze, które odnosiły się do obniżenia kosztów zarządu i prowadzonej działalności, stopnia realizacji inwestycji oraz poprawy wskaźników zyskowności, płynności finansowej i zadłużenia w stosunku do poprzedniego roku obrotowego. Dla części kryteriów (czterech z sześciu) nie określono stopnia realizacji / rozliczenia poszczególnych celów dla członków organu zarządzającego. Zdaniem NIK uchwały powinny określać minimalne mierzalne wartości założonych kryteriów, które pozwalałyby na rzetelne określenie poziomu zaangażowania osób zarządzających Spółką i tym samym wpływałyby na wysokość wynagrodzenia uzupełniającego. Pełniący funkcję ZW, Burmistrz Łap wyjaśnił, że powodem nieokreślenia minimalnych wartości rozliczenia celów zarządczych było błędne przekonanie, że zastosowane zapisy umożliwiają obiektywną ocenę realizacji poszczególnych celów. Dodał, że: *Po dokonaniu ponownej analizy wyznaczonych celów (...) zostanie określona minimalna wartość stopnia realizacji poszczególnych celów zarządczych.*

(akta kontroli str. 25-113, 122-147)

3. W uchwale nr 10/17 ZW z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie kształtowania wynagrodzenia RN wysokość wynagrodzenia miesięcznego określono jako iloczyn przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale roku poprzedniego ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: Prezesa GUS) i mnożnika 0,3 dla Przewodniczącego RN oraz 0,25 dla pozostałych członków rady¹⁷. W ww. uchwale nie uwzględniono określonego w ustawach o budżetach zastrzeżenia, że podstawę wymiaru, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 11 *uws* stanowi przeciętne miesięczne

¹³ Zgodnie z art. 4 ust. 5 *uws* część zmienna wynagrodzenia członka organu zarządzającego, stanowiąca wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy nie może przekroczyć 50% wynagrodzenia podstawowego członka organu zarządzającego w poprzednim roku obrotowym. Poszczególne wagi celów zarządczych, a także obiektywne i mierzalne kryteria ich realizacji i rozliczenia są ustalane dla członków organu zarządzającego.

¹⁴ Dla poszczególnych celów przypisano procentowe wagi, mające wpływ na wysokość wynagrodzenia zmiennego.

¹⁵ Każdorazowo podejmowano w tej sprawie uchwałę ZW, w której określano procentowo wysokość wynagrodzenia zmiennego. Uchwały ZW w sprawie o przyznanie wynagrodzenia zmiennego Prezesa Spółki za poszczególne lata objęte kontrolą: nr 9/19 z 8 maja 2019 r., nr 8/20 z 6 kwietnia 2020 r., nr 11/21 z 16 czerwca 2021 r. oraz nr 8/22 z 30 marca 2022 r.

¹⁶ W okresie objętym kontrolą wysokość wynagrodzenia zmiennego wynosiła od 85% do 90 % maksymalnej jego kwoty za poszczególne lata.

¹⁷ Uchwałą nr 9/22 ZW z 30 marca 2022 r. zwiększono mnożniki odpowiednio na 0,4 i 0,35 podstawy wymiaru. Pozostałe zapisy nie uległy zmianie.

wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 2016 roku. Zagadnienie to omówiono poniżej w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. (akta kontroli str. 49-54, 121-122)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

1. W umowach o świadczenie usług zarządzania oraz uchwałach regulujących zasady ustalania uposażeń Prezesa Zarządu¹⁸ i członków Rady Nadzorczej¹⁹ nie uwzględniano wynikającego z ustaw o budżecie na lata 2018-2022²⁰ zastrzeżenia, że podstawą wymiaru, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 11 *ustawy o wynagrodzeniach w spółkach*, stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 2016 roku. Po wejściu w życie ww. przepisów²¹ nie dokonano stosownych modyfikacji umów o świadczenie usług, w odniesieniu do regulacji wskazujących, że podstawą wymiaru będzie *przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego ogłoszone przez Prezesa GUS*. Pełniący funkcję ZW, Burmistrz Łap wyjaśnił, że: (...) *wskutek oczywistego przeoczenia, treści uchwał (...) nie zostały dostosowane do przepisów przewidzianych w ustawach o budżecie (...)*. (akta kontroli str. 25-122, 146-147)

2. W efekcie powyższego w okresie od 1 stycznia 2018 r. do końca 2022 roku wynagrodzenie podstawowe dla Prezesów Zarządu i członków Rady Nadzorczej naliczono i wypłacano w kwocie wyższej niż wynikająca z art. 4 ust. 2 pkt 2, art. 10 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 1 ust. 3 pkt 11 *ustawy o budżecie*. Ogółem Spółka naliczyła i wypłaciła wynagrodzenie dla osób zarządzających w wysokości odpowiednio 2.691,19 tys., a członkom RN 276,51 tys. zł, tj. o 126,22 tys. zł i 53,2 tys. zł brutto więcej od kwoty wynagrodzenia wyliczonego wg. NIK na podstawie ww. uchwał ZW Nr 11/17 z 31 maja 2017 r. oraz Nr 10/17 z 31 maja 2017 i 9/22 z 30 marca 2022 r. z zastosowaniem przepisów *ustawy o budżecie*. Ponadto PEC wypłacił dla Prezesa Zarządu wynagrodzenie zmienne liczone wg. ww. zasad w wysokości 91,16 tys. zł tj. w kwocie zawyżonej o 16,98 tys. zł, niż wynikałoby to z uwzględnienia przepisów określonych w ww. *ustawach o budżecie*. Zarówno Prezes Zarządu jak i Główna Księgowa wyjaśnili, że podstawą wypłaty wynagrodzeń były wyżej przywołane uchwały ZW. Pełniący funkcję ZW, Burmistrz Łap wyjaśnił, że: *Wymaga podkreślenia, iż wynagrodzenie Prezesa Zarządu i członków Rady Nadzorczej nie przekraczały wartości wynikających z treści art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. Treść uchwał w sprawie wynagrodzenia Prezesa Zarządu i członków Rady Nadzorczej zostanie dostosowana do aktualnie obowiązujących przepisów*. (akta kontroli str. 25-122, 146-147)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

Zdaniem NIK art. 293 § 1 *ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych*²² stanowi, że członek zarządu, rady nadzorczej odpowiada wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem, lub postanowieniami umowy spółki, chyba że nie ponosi winy. Działaniem sprzecznym z prawem było nieuwzględnianie przepisów *ustawy o budżecie* przy naliczaniu i podejmowaniu decyzji o wypłacie wynagrodzeń Prezesom Zarządu. Z przepisów *Ksh* (art. 293 § 2 *Ksh*, a od 13 października 2022 r. art. 209 § 1 *Ksh*) wynika również, że członkowie zarządu powinni także przy wykonywaniu swoich obowiązków dołożyć staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności.

¹⁸ Nr 11/17 z 31 maja 2017 r.

¹⁹ Nr 10/17 z 31 maja 2017 r. oraz 9/22 z 30 marca 2022 r.

²⁰ Patrz przypis nr 7

²¹ Patrz przypis nr 7

²² Dz. U. z 2022 r. poz. 1467. Dalej: *Ksh*.

Ponadto według art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*²³, obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem komunalnym jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona. Należy również dodać, że przepis art. 414 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny*²⁴ dopuszcza zbieg roszczeń z bezpodstawnego wzbogacenia z roszczeniami o naprawienie szkody.

NIK zauważa również, że wg. obecnego stanu prawnego, ograniczenie określone w ustawie o budżecie będzie obowiązywać co najmniej do końca 2023 roku.

Wnioski pokontrolne

1. Podjęcie działań zmierzających do ustanowienia w stosownych uchwałach ZW oraz umowie o świadczenie usług zarządzania, sposobu określania wynagrodzeń dla Prezesa Zarządu i członków RN uwzględniającego obowiązujące przepisy przewidziane w ustawie o budżecie.
2. Podjęcie działań w celu doprowadzenia do zwrotu przez Prezesów Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej PEC wynagrodzenia wypłaconego im w zawyżonej wysokości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

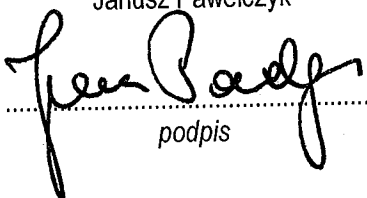
Białystok, 10 lutego 2023 r.

Kontroler:

Piotr Jurkin
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
podpis

²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 40.

²⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.